

Socialdepartementet
Enheten för familj och sociala tjänster

s.registrator@regeringskansliet.se

s.fst@regeringskansliet.se

Stockholm 2018-01-10

Remissvar avseende förslaget "Ändrad retroaktivitet avseende efterlevandestöd"

S2017/06357/FST

Inledning

Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar (i det följande Rådgivningsbyrån) har i 25 år verkat för en rättssäker migrationsprocess genom att bland annat tillhandahålla kostnadsfri juridisk rådgivning samt driva processer i nationella och internationella fora. Rådgivningsbyrån har lång erfarenhet av att agera som ombud och offentligt biträde åt såväl asylsökande vuxna individer som barn samt omfattande erfarenhet av granskning och analys av lag och rättstillämpning. Sedan oktober 2016 driver Rådgivningsbyrån en särskild mottagning för barn; Barnens Asylrättscentrum.

Rådgivningsbyrån arbetar som framgår ovan främst med migrationsrättsliga frågor. Vårt remissvar får därmed avgränsas till frågor som berör vårt verksamhetsområde. Med detta som utgångspunkt kommer vi huvudsakligen att fokusera på att kommentera förslaget utifrån ett barnrättsperspektiv.

Sammanfattning

Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad skrivelse.

Rådgivningsbyrån har i remissvar daterat 2017-06-02 avstyrkt det förslag rörande retroaktivt efterlevandestöd som presenterades i DS 2017:11. Även om detta förslag (S2017/06357/FST) innebär förbättringar i förhållande till det ursprungliga förslaget anser Rådgivningsbyrån att de avgörande brister vi tidigare angivit som grund för att vi avstyrkt förslaget i DS 2017:11 fortfarande inte är åtgärdade.

Det saknas fortfarande en egentlig analys av behovet av efterlevandestöd för berörd barngrupp. Vi saknar därtill en grundlig barnkonsekvensanalys. En grundlig barnkonsekvensanalys torde som underlag kräva den ovan efterfrågade behovsanalysen.

Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar kan därmed inte tillstyrka förslaget.

Rådgivningsbyråns synpunkter

Kortfattad bakgrund till förslaget

Bakgrunden till lagförslaget är att det har skett en oförutsedd kraftig ökning av retroaktivt utbetalt efterlevandestöd och även en ökning av retroaktivt utbetalt efterlevandestöd för den grupp där ansökan krävs. Ökningen beskrivs bero främst på inflyttning till Sverige av ett stort antal barn vars avlidne förälder

eller föräldrar inte har varit bosatta i Sverige och som ansökt och beviljats efterlevandestöd. I DS 2017:11 redogörs för att det finns inrikes födda barn som endast har efterlevandestöd, men dessa anges vara så få till antalet att de inte ingått i prognosmodellen.

Ett bakomliggande syfte anförs även vara att förhindra incitament till att lämna felaktiga uppgifter samt förhindra möjligheten till dubbel ersättning.

Barnkonsekvensanalys och indirekt diskriminering

Beslut och åtgärder som rör barn ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv. Barnkonventionens grundläggande principer bör iakttas i utformandet av all relevant lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd, oavsett sakområde (prop. 2009/10:232, s.12).

Syftet med efterlevandestöd är att tillförsäkra barnet en viss lägsta nivå i händelse av föräldrarnas död, dvs. att garantera en viss lägsta rimliga levnadsstandard. I prop. 1999/2000:91 s. 109 anförs att barnets behov av ekonomisk försörjning är densamma oavsett om den avlidne föräldern före dödsfallet bott eller arbetat i Sverige eller inte haft sådan anknytning till Sverige. Tiden för retroaktiv utbetalning för efterlevandestöd följer med nu gällande reglering därmed retroaktiviteten vad gäller barnpension.

Nu aktuell skrivelse (S2017/06357/FST) skiljer sig i förhållande till DS 2017:11 på så sätt att retroaktiviteten föreslås gå sex månader tillbaka före ansökningsmånaden (i stället för en månad) och att skriften därtill innehåller en längre analys av om förslaget skulle kunna innebära något typ av diskriminering av dem som kommer att beröras.

Förslaget att inskränka möjligheten till retroaktiv utbetalning, från två år tillbaka i tiden till föreslagna sex månader får naturligtvis konsekvenser för berörda barn.

Rådgivningsbyrån anser att resonemang kring i vilken mån förslaget har beaktat barnkonventionens grundläggande principer och vilka avvägningar som har gjorts i detta avseende fortfarande saknas.

Motivet till lagförslaget förefaller huvudsakligen vara ekonomiskt betingat. Att antalet ensamkommande barn i sig skulle motivera den föreslagna ändringen kan vi inte se som ett vägande argument. Det avgörande borde vara *barnet och dess behov* av ekonomiskt stöd. Förslaget drabbar i synnerhet nyanlända barn vars förälder avlidit, varmed Rådgivningsbyrån menar att det finns en risk att förslaget innebär en indirekt diskriminering.

Förhindrandet av att felaktiga utbetalningar görs

Ett bakomliggande syfte anförs även vara att förhindra incitament till att lämna felaktiga uppgifter samt förhindra möjligheten till dubbel ersättning.

Misstanken om att det finns en risk för att någon medvetet lämnar felaktiga uppgifter för att få längre retroaktiv summa (genom att ansöka om efterlevandestöd) saknar helt underbyggnad.

Skrivelserna hänvisar till Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens svar på regeringsuppdrag daterat den 16 maj 2016; Dnr/ref. VER 2016:98. Av denna skrivelse framgår dock att man befarar att det kan finnas incitament – men anger endast att Pensionsmyndigheten kommer att analysera *om* det finns indikatorer som skulle kunna tyda på felaktiga utbetalningar av efterlevandestöd.

Det förefaller osannolikt att möjligheten till ersättning för en förvisso längre, men ändå begränsad, tidsperiod, skulle vara ett incitament till att lämna oriktiga uppgifter som skulle riskera att försvåra eller till och med förhindra möjligheten till familjeåterförening.

Dubbel ersättning kan förhindras genom bättre rutiner och en bättre samverkan mellan utbetalande myndigheter och inte genom att inskränka möjligheten till retroaktiv ersättning.

Rådgivningsbyrån ställer sig därför frågande till huruvida förslaget, även med förlängd tidsfrist för retroaktiv utbetalning, i dessa avseenden står i rimlig proportion i förhållande till vad åtgärden avser att uppnå.

Rådgivningsbyrån hänvisar därför till vad vi i denna fråga anförde i vårt remissvar över DS 2017:11 som bifogas i kopia.

Handläggande jurist: Anna-Pia Beier

Dag som ovan

Erica Molin

Generalsekreterare Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar